

KOLORISTIČKI I ESTETSKI UZLETI U SLICI I VOLUMINOZNI ZAHVATI VITALITETA U SKULPTURI BOŠKA KUĆANSKOG

KOLORISTČKA I ESTETSKA PROSVJETLJENJA

BOŠKA KUĆANSKOG

Slika se misli.

Stojan Ćelić, slikar

ATIF KUJUNDŽIĆ

.....

SVE JE prejako i sve prelijepo na slikama Boška Kućanskog u ciklusima *Djevojke mlade i lude* i *Somnambulne jahačice*, ali i inače. Slike su rađene kombiniranim tehnikama, za Kućanskog prepoznatljivim crtežom i bojama. Dakako, i njihova nominacija je takva. Sama eksplikacija doživljava u sliku javlja se kao nužnost umjetničkog iskaza. To što Kućanski želi reći, ne može drugačije naslikati, jer, uistinu, to tako izgleda u našem ambijentu, životima i poimanju. Zato se *hiperbola*, kao figura i mogućnost *pretjerivanja* u postupku i izrazu javlja radi dosezanja estetske mjere koja će u *igri*, adekvatno odgovoriti stvarnosti i životu, estetski iznivalirati umjetnički doseg kao odgovor stvarnosnom izazovu.

Kućanski je dominantno i neprijeporno pjesnik i kada slika i kada vaja. Njegov dar je sinkretična opcija dosezanja stvarnosne biti, spoznaje o njoj i posezanja za sredstvima koja će sliku ili skulpturu učiniti stvarnijom od stvarnosti. Spoznaja je uvjetovana agresivnim i isključivim, nemilosrdem i nenaklonjenošću životnog okruženja i shvatanja *djevojaka mladih i ludih i somnambulnih*

jahačica. One su *obijesne i erotomanke* koje u svojim usijanim snovima zajahuju i pojahuju, koje su zajahane i pojahane i od samoga vraga, upravo na način kako ih Kućanski crta, boji i slika. *One*, narajcane, putene i nošene libidom pojahuju sve na šta nailaze i bivaju pojahane od svega što naiđe. *One* su najznačajniji i ekstatični dio svake slike. *One* ispunjavaju svaki pogled. U svakom pogledu *one su glavne*, onostrano predane svojim strastvenim igrama i zanosima, kao u transu. Pohotljive, raskošno lijepe, neodoljive i nezadržive u svome *somnambulnom i ludom, mladalačkom* i erotskom snu. *One* su se slile u pohod njihove želje ovim svijetom, prije nego ih okruženje, obziri, bračne, materinske obaveze i život svojom nesmiljenošću i svakodnevljem smire.

Ustvari, Kućanski je neporecivo okrenut životu. On slika parabolu karakterističnog ambijenta naše ili palanke uopće, jer, ta stvar nikada i nigdje ne može biti drugačija. Palanka je zao usud i prokletstvo svake slobode i mladosti, ali i umjetnosti i različitosti i svega što nije prosjek, što se ne uklapa u *palanački standard mišljenja*. Palanka je zao

usud i naših života i nas najboljih, i, uopće. Savršenom optikom svoga talenta, Kućanski vidi, prepoznaje i recipira upravo ono, što mu je u životu i samom, uznastojalo zakrenuti životni put i smisao. Na njegovim slikama, palanački zloduh pretvoren je u *plankton*, u *biomorfnu masu* koja lebdi poput emulzije i lelujava prati blistavu životnu ljepotu uspijevajući biti sveprisutna. Mada, skoro pa nezamjetljiva, iz pozadine budno i zlobno prati šta se zbiva. Palanačkog zloduha Kućanski slika kao *sivu eminenciju* nazočnu svemu što život jeste.

Kućanski je otvoreno, umjetnički snažno i nedvosmisleno suprotstavljen svemu što *sveprisustvo palanačkog duha* kao *siva eminencija* jeste i može biti u čovjekovom životu. Samo biće Kućanskog je sušta, elementarna i neprikosnovena odanost životu i njegovoj ljepoti.

U biti, Kućanski je renesansni duh koji slavi ljubav, život i ljepotu u svakom potezu pera i kista, u svakom dodiru mase koju oblikuje kao skulpturu, u svakom stihu, u svakom ciklusu i na svakoj slici. Ustvari, umjetnik je bitno spoznao život i kao osobnu onemogućenost, kao nepotrebno nanošenje bola, kao imenovanje *ludog* i *somnambulnog*, mada, u njemu najboljeg. Na svojim slikama, Kućanski razgolićuje život da bi ga slavio.

Boško Kućanski je samorodna i stvarna pojava na strani sveмоćnog života i ljubavi

u kojoj život jedino opstaje. Život je svemoćan jer je Boško Kućanski na njegovoj strani. Kućanski ima urođen i rafiniran smisao za uočavanje i savladavanje svega što je životu suprotstavljeno. Njegov dar i sasvim jasna predstava, bistar pogled, do čudesnog izgrađen crtež koji savršeno i u istom oblikuje globalnu sliku i detalje svakog životnog smisla. Boje i njihov intenzitet. Boško Kućanski sjajno funkcionira u prostoru koji je Stvoritelj Svega ostavio za svoja talentirana stvorenja. Bez traga sumnje: Boško Kućanski tvori umjetnički prostor u kojem će svaka nepravda poraziti samu sebe, jer u tom prostoru nepravda i nema šta da traži.

Ženska ljepota, stvarna kao i čudesno estetsko postignuće na ovim slikama, sukces je životnog smisla i *spiritus movens* svakog zanavljanja svijeta. Jer, šta je taj svijet ako nas nema? Koliko je svjetova o kojima ne znamo jer postoje mimo nas? Apstraktni aspekt svake svoje slike Kućanski ostvaruje snažnim izlivima emotivne potencije svoga bića koje doživljava svijet. Riječ je o izlivu krajnje osobnog, pa se njegova osjećajnost i doživljaj stječu u figuri naglašavanja smisla ili /za nekoga/ u hermetičnom nivou slike, a javljaju se kao parabole ostvarene dalekom i za sliku sporednom osobnom patnjom. Zato je slika stvarnija od života. Slika je to unutarnjeg inventivno-kreativnog kovitlaca u kojem Kućanski opstaje od bola modar, ali istinoljubiv, humanistički i umjetnički bodar.

Voluminozni zahvati umjetničkog vitaliteta u skulpturi Boška Kućanskog

Govoreći o *Vremenu i historiji*, Siegfried Kracauer kaže: *Nije opravdano poistovjetiti*

ti historiju s procesom homogenog hronološkog vremena, jer, historija se sastoji od događaja čija nam hronologija vrlo malo kazuje o njihovim međusobnim odnosima i tako individualnim značenjima. Pošto istovremeni događaji češće jesu, nego što nisu suštinski neistovremeni, onda zaista nema nikakvog smisla shvatiti historijski proces kao homogeni tok, koji samo zamagljuje divergentne vremenske trenutke u kojima se nižu jedan za drugim historijski događaji.

Kako je međusobna povezanost u bilo kojem nivou promatranja uistinu nekonzistentna i rezultat proizvoljno uspostavljenih principa, ljudska i umjetnička pojava Boška Kućanskog, zavrđuje našu svu moguću pozornost.

U biti, Boško Kućanski ima najintimniji inventivno-kreativni odnos spram svoje unutrašnjosti i njezinog ispoljavanja kad oblikuje skulpturu. Zbog toga, njegove skulpture su na jednak način apstraktne, hermetične i stvarne. Skulptura je u biću Boška Kućanskog na prvom mjestu i na stvarnom tragu njegovih prvih poticaja ka umjetničkom ispoljavanju. Na taj način, ona je nepovljivo mjesto sinkretičnog srastanja i stjecaja njegovih sjajnih energija i znanja iz vremena prvih životnih spoznaja i njegovoga djetinjstva.

To svojstvo osobe Boška Kućanskog duboko je psihološki uvjetovano. Slika je plošna opcija i sva slikarska rješenja su u ravni same slike. Na stranu crtež, kompozicija, mogućnosti boje, stvarni i moćni, umjetnički uvjerljivi estetski dosezi.

Skulptura je umjetnički i materijalno oblikovan iskaz u prostoru, iskazana prostorom koji zahvata materija, a sasvim primjereno osjećanju i predstavi umjetnika koja je uvjetovana i njegovim tijelom. Niti jedna skulptura, nije ista iz bilo koje projekcije ili ugla promatranja. Više skulptura, rađenih radi ostvarivanja bliskog ili im istog idejnog nivoa i koncepta, za Boška Kućanskog predstavljaju *skup*. Kućanski ne voli riječ *ciklus*. I, pouzdano, to nije dobra riječ, jer, njezina se značenja i smislovi iscrpljuju u drugačijem, dominantno *mehaničkom poretku* stvari.

Riječ *skup*, naprotiv, oživljava i aktivira nebrojene pojedinosti koje *skup* čine. Riječ *skup* ima onaj smisao, koji umjetnik brižljivo izgrađuje i dopunjava do cjelovitoga iskaza zamisli, funkcije i značenja *skupa*. Skulptura u *skupu* biva ži-

vim sudionikom poretka u koji je jednako dovodi umjetnikova izvedba, organizacija skupa i dojam koji proizvodi kod promatrača.

Zato, skulpture Boška Kućanskog, dakako, možemo gledati kako god nam je zgodno, ali svakako, treba ih pogledati iz više uglova i u različitom poretku i organizaciji *skupa* u prostoru. Shvatit ćemo, jer, nije teško razumjeti kako ih trebamo gledati kao određeni *skup*, na kojem je umjetnik inzistira/o. I tada, veliko je pitanje šta ćemo vidjeti i shvatiti u cijeloj priči, jer, umjetnik je imao na umu precizno osmišljen i sasvim određen njihov međusobni odnos, čak i poziciju promatrača, tj. cjelovitu vizualno-prostornu predstavu o svome djelu, a tako i dojam koji treba proizvesti.

Umjetnik ima cilj, a umjetnina je njegov inventivni i oblikotvorni iskorak, učinjen u ravnoteži konkretnog i općenitog. Kako bismo smanjili nedoumice, pomislimo barem, kako umjetnost nije baš prosta opcija čovjekovog govora i iskaza i, kako je, ipak, potrebno uložiti napor i uznastojati u razumijevanju i dosezanju smisla i poruke autorovog rada i njegovoga djela, ovo posebno, kad uočimo da nam sve nije baš najjasnije.

Skulptura Boška Kućanskog je izraz i forma krajnje osobnog i nevjerojatnog obrambenog i zaštitnog mehanizma. Dakako, *zaštita* je instalirana svakom Božjem stvoru njegovim rođenjem kao Njegova – njegova najveća tajna o mogućnostima opstajanja i trajanja. Najmanji je broj ljudi koji uspiju dosegnuti i odgonetnuti darovanu im tajnu. Mada, svaki smisao prisustva, uvijek, samo se oko nje plete čak i u neznanju.

Potom, nikad, nije riječ o tek – prostom ili jednostavnom odgovoru. Ali, pouzdano, dosezanje odgovora na tragu je čovjekovog ispunjenja u kojem je i spoznaja da je odgovor nađen ili dosegnut. Dosezanje odgovora moguće je na putu beskrajnog i tragalaštva odanog rada, kao osobnosti shvaćene u Jednoći Svijeta. Snagu uvjerenja o pravom putu daje dobiveni dar. Dosezanje odgovora, pitanje čini izlišnim, pa isto prestaje postojati.

Izvanredna potvrda naprijed rečenog, upravo je skulptura Boška Kućanskog, neslična kao i sve što Kućanski radi, sasvim primjereno sebi i dosljedno svome osjećanju i putu. Skulpture Boška Kućanskog, najčešće malih dimenzija, vizualno, tako su *razbaškarene* oblikom i volumenom

u prostoru, da fotografirane izgledaju monumentalno. Kad uz fotografiju skulptura pročitamo podatak da su visoke 10, 20, 30 cm ili 1, 10, 20 ili 30 m – ostajemo frapirani umjetničkom snagom njihovoga oblikovanja i umjetnikovim savršenim vladanjem masom i prostorom koji masa zaprema. Kada se s istim skulpturama sretnemo u izložbenoj postavci, osjetimo organsku potrebu da ih uzmemo u ruke i dodirom osjetimo drvo, konop, broncu, patinu, poliester.

Skulpture Boška Kućanskog su *bespolne* čak su i glave žena, muškaraca i djece, u snazi umjetničkog izraza, samo glave ljudi. Nadilaženje tog limi-

ta – ograničenja uspostavljenog prvom segregacijom iz bića univerzalnog, limita i kardinalnog mjesta na kojem čovjek pada u destrukciju osobnosti, za Kućanskog je najprirodnija talentirana gesta vraćanja univerzumu. Doista, sasvim je svejedno, jesmo li, uopće, shvatili o čemu je riječ.

Naime, paralelni svijet koji oblikuje Boško Kućanski, u tolikoj mjeri je konzistentan, kao da prethodno, Stvoritelj Svega i nije stvorio Sve. O čemu je riječ? O tome, da Boško Kućanski tako sjajno razumije svoga Stvoritelja i datu mu slobodu.

03. 11. 2007.

